

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampljko dotične organizacije.

Časopis prejema le člani strok. organizacij, ki so priključene Strok. komisiji za Slovenijo, in sicer brezplačno.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

— Izhaja 15. v mesecu. —

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, pošt. predal 290

Čekovni račun št. 13.562

Telefon interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo.

Boždan Krekić:

„Enotna fronta“

(Vsem, da pazno in s premislekom čitajo.)

V delavsko javnost je treščila bomba. Ko se je raztreščila, je ležala pred delavci parola: »Enotna fronta«. Tistemu delavstvu, ki so se malo gibali v delavskem gibanju, ki so stali ob strani, ali ki samo površno mislijo in jim je učinek samo beseda, se je ta parola zazdela nekaj novega. Delavstvo pa, ki je v vsakdanjem razrednem boju preizkušeno, ki dela, ne samo z ponavljanjem parol, nego dela z odgovornostjo, da to, kar dela, rodi uspeh, to delavstvo pa parolo pozna po njeni vsebini in po njeni obliki kot nekaj starega, za oči in za ušesa sicer nekaj privlačnega, a vendar ničesar koristnega prinašajočega.

Oznanjevalci parole »enotna fronta« računajo pač z naivnostjo. In ne samo z naivnostjo širokih delavskih množic, temveč tudi z naivnostjo tistih značajnih kadrov v delavskih organizacijah, ki vrše v delavnicah funkcijo zaupnikov in z naivnostjo odbornikov v raznih podružnicah posameznih zvez.

Zmedo je namreč v delavske vrste prav lahko zanesti. Posebno med tiste množice, ki so organizirane v strokovnih organizacijah le malo časa, ali pa še sploh niso organizirane. Kajti, če se v nje strelja z artilerijo (razni časopisi, oblečeni v delavsko in celo rdečo obleko), kakor so »Pregled«, »Svetlost«, »Nin« in v Sloveniji »Delavski Obzorik« etc), katerih karteče in granate so napolnjene z razstreljivi »enotne fronte«, in katere, ko se v delavskih vrstah raztreščijo, zelo aktivno, glasno in revolucionarno kriče o »enotni fronti« — in o »enotni fronti« — pa nič drugega. Kaj pozitivnega pa ne povedo, razen, da treba »kritizirati« tega in onega funkcionarja, ga oblatiti, mu vzeti ugled, ker je »bremzar« itd., itd. — Kajti računajo dobro: Vzeli treba funkcionarju ugled, pa bomo z maso že potem delali po svojem vseeno, če se zgodi, kakor s »Svobodo« v Celju. Samo da je revolucija. Pa četudi za samo eno uro.

Ti kanoni, razni šepetalci in primojdušenci so prve dni res povzročili nekakšno zmedo v delavskih vrstah. V vrstah naivnih in dobromiselnih ljudi, ker se jim je ta »enotna fronta« pokazala iz teh meteorov kot nova odrešilna ideja. Kajti, ko je nekemu hudo, pa ni navajen stiskati pesti, da bi ga tisti, ki delajo krivico, videli, se rad zateče tudi k molitvi, da tako išče in pričakuje pomoči od neke nevidne, nepoznane sile. Za množice takega delavstva je bila tista nevidna sila »enotna fronta«.

Leta in leta je življenje delavca neprestano bičano, bedno. In množici izmučenih delavcev se je pokazala ta »enotna fronta« kot rešiteljica, kakor potapljačemu se človeku slamnata bilka, za katero se je oprijela.

V forume strokovnih organizacij so pričele prihajati pisma, resolucije ali sklepi nekakšnih sej, ki so zahtevale »enotno fronto«, fronto rešitve, Noevo barko, ki bi naj delavski razred odpeljala na goro Azazat!

Zamotane, v tujo obleko oblečene pojave treba vedno sleči in pregledati. Zablode treba razkrivati in razgaliti in jih pokazati svetu, kakršne so v resnici. Samo z odkrito in jasno postavljenimi nalogami in s so-

delovanjem najširših množic, z voljo žrtvovanja se da ustvariti močna fronta delavstva, volji katere prisluhne javnost. Taka fronta — organizacija lahko štiti koristi delavskega razreda in pridobiva nove izboljšave.

In radi tega je potrebno, da spregovorimo nekoliko potrebnih besed o najnovejši laži, ki se ji pravi »enotna fronta«.

Z zahtevo, da se ustvari »enotna fronta«, se javljajo organizirani in neorganizirani.

kazal kakšnih vidnih uspehov v svojih gospodarskih in socialnih težnjah, vse dotlej, dokler je ostal neorganiziran.

Prva in najvažnejša naloga za široke delavske množice je in mora biti, da se organizirajo v svoje strokovne organizacije.

Povdarjamo »v svoje«, ker hočemo s tem reči, da imajo delavci možnost in pravice, da si svoje organizacijske ustanove popolnoma posvojijo okusu in po svojih potrebah, zavedajoč se vseh težkoč, na katere

ktivna, temveč iz same sebe, iz svoje notranje povezanosti, zavednosti, discipline in bojevitosti. Ne loviti parole vržene v notranjost od zunaj, temveč iz sebe samega mora organizacija dajati in izvrševati parole.

Konfuzionisti, ki so rodili parolo »enotna fronta« ter jo vrgli med delavstvo, niso nič naredili, nič pokazali, temveč so neorganizirane napotili, da se obračajo na strokovne organizacije, na odbore teh organizacij, na posamezne funkcionarje in da tako organiziranemu delavstvu, ki za svojo organizacijo, za skupnost, za dosego svojih zahtev žrtvuje materijelno, ker plačuje članarino, žrtvuje s samim seboj, ker stoji na bojni fronti, stavijo zahteve po »enotni fronti«.

Kje so pa bile te množice v vsakdanjih borbah za delavske pravice in kje ti strelci granat »enotne fronte«?

Organizirani delavci se pač zdaj — hočeš ali nočeš — morajo vprašati:

»S kom prav za prav naj ustvarimo »enotno fronto«? — Da naj mi, ki smo že organizirani, ki vemo, kaj je boj, sledimo zahtevam tistih, ki so neorganizirani, ki so vedno do sedaj celo brez vsakega priznanja od organiziranih izvojevane ugodnosti uživali in sprejemali? — Tistim, ki govore z alic, o katerih vemo, da govore z izposojenim jezikom, naročeni, da bi razbili še to, kar je, pač ne bomo sledili.

Ako neorganizirani zahtevajo »enotno fronto«, jim organizirani morajo samo odgovoriti:

»Vaše mesto je v organizaciji. Pristopite, izpolnjujte, kar predpisujejo pravila in pravilnik, in enotna fronta je ustvarjena.«

Organizacija ne more delati »fronte« s posamezniki, pa četudi so še tako veliki kričarji, temveč samo z neko drugo organizacijo, če ni bilo med njima dosedaj nobenega skupnega sodelovanja.

Hočejo mar ti »enotnofrontovci« da ustvarjamo »enotno fronto« z žutimi, klerikalnimi, s fašističnimi organizacijami? Kdo so ti in kaj so ti, vemo. Vemo, da imajo svojo ideologijo, ki se zelo razlikuje od naše, vemo. Radi svoje ozkogrudnosti so odšli od svobodnih strokovnih organizacij in ustvarili »svojo fronto«.

S temi naj naredimo »enotno fronto«?

Za »enotnofrontovce« to ni noben problem. Glavno je, da se delavstvo zmede in da bi potem oni v kalnem lahko ribarili.

S tem bi bil lahko naš pomenek o »enotni fronti« končan. O fatomu, ki ga ne vidiš, razgovarjajo samo fakirji.

Vendar je vseeno potrebno, da še nekaj povemo.

Prej smo rekli, da se v strokovne organizacije javljajo z zahtevo po »enotni fronti« organizirani in neorganizirani.

O neorganiziranih smo že rekli: naj pristopijo v organizacijo. Organizacija je že sama ob sebi front. Čim večja je, čim bolj disciplinirana, tem močnejša. In kot taka bo služila ciljem, katere si je postavila.

A če se z zahtevo po »enotni fronti« pojavijo nekateri organizirani, potem pa je treba to vprašanje še točneje pregledati.

Skrb za brezposelne

Seja Centralnega odbora za posredovanje dela, ki je bila v Splitu, je sprejela sledečo resolucijo:

SEJA KONSTATIRA,

da je pomoč brezposelnim delavcem in nameščencem še vedno zelo aktualna in da je za vso delavstvo položaj vedno težji in obupnejši; da gospodarski razvoj in javna dela niso dali nobenega uspeha v izboljšanju delavskega položaja in zmanjšanju brezposelnosti.

Radi tega, ponavljajoč že prejšnje svoje sklepe in zahteve, ki gredo za tem, da se na eni strani brezposelnost praktično omili, če že ne odstrani, a na drugi strani, da se brezposelnim najuspešnejše pomaga.

1. SEJA ZAHTEVA,

da se izvrši reorganizacija sedanjih podpor na ta način, da se dosedanj sistem omejenega zavarovanja za slučaj brezposelnosti obdrži, ali da se poleg njega uvede sistem pomoči vsem brezposelnim vsaj v zimskih mesecih ne glede na njihovo prejšnjo brezposelnost;

da se za to reorganizacijo in razširitev pomoči najdejo nova sredstva potom državne intervencije, ker brez tega borze dela ne bi mogle vršiti te svoje naloge.

2. NALAGA

osrednji upravi borze dela in njenim organom, da vplivajo na zmanjšanje brezposelnosti s tem, da iščejo za nje dela;

da izdelajo predloge za revizijo prejemkov uradnikov, organov samouprave in ekspertov v tem smislu, da se izvrši redukcija teh prejemkov in omeji sodelovanje ekspertov na posamezne seje.

3. SEJA APELIRA

na Ministrski svet, da za pomoč brezposelnim delavcem v državni budžet za 1935-36 vnese najmanj 20 milijonov dinarjev, ki bi se delili brezposelnim preko javnih borz dela po njihovih predpisih.

Ministra socialne politike in narodnega zdravja, da strogo pazi, da se spoštujejo odredbe o delovnem času v industrijskih, obrtnih in trgovskih podjetjih in da najde zakonito pot, s katero bo obvezal državne, banovinske, občinske in javne ustanove, da v pogoje dela vnesejo tudi odredbe, ki bodo zasiguralo, da se bodo izvrševali predpisi o delovnem času s tem, da se v kolektivne in druge pogodbe vnese klavzula, ki bo preprečevala nelojalno konkurenco na račun delavskih mezd, in utrdila minimalno mezdo za kvalificirane in ne-kvalificirane delavce.

Ministra trgovine in industrije, da čim prej izda uredbo o omejitvi števila vajencev sorazmerno številu zaposlenih izučenih delavcev.

Organizirani in neorganizirani se javljajo legalnim odborom strokovnega pokreta in zahtevajo, naj ustvarijo »enotno fronto«.

Kaj je prav za prav to: »enotna fronta«?

Predno začnemo delati kakršnokoli delo, si moramo biti čisto na jasnem, kaj je to delo, kakšno in kako se naj začne, pred vsem pa, kaj vsebuje tisto delo. Povdarjamo: biti si moramo čisto na jasnem.

Znano je vsem, da je delavski razred po veliki večini neorganiziran. Znano je tudi to, da neorganizirana vojska ni nikoli zmagovala in zmagala. Znano je še posebno iz vsakdanjih izkušenj, da neorganizirani delavski razred dosedaj ni nikjer po-

pri takih ustanovitvah in delovanju nalete, in brez katerih ni nobeno delavsko gibanje in organizacija.

Mojstri, ki so v vrste naivnih delavcev iztrežili granato »enotna fronta«, niso rekli delavstvu: najprej morate biti organizirani. Uspeh v borbi delavskega razreda je mogoč le, če je vse delavstvo v polni meri aktivno, disciplinirano, kakor pač vsak vidi v vseh armadah. Tam kjer tega ni, tudi armade ni. In aktivnosti in discipliniranosti brez organiziranosti ni. Beseda in parola »enotna fronta« ne more prav nič narediti in pomagati, pomagati in narediti more samo le močna strokovna delavska organizacija. Ne z nekakšnimi injekcijami od zunaj bo ona delovna in ak-

Dva razloga lahko vodita organizirane, da se navdušijo za take parole: Ali nevednost in dobrodušnost, ali zavedna in načrtna akcija, ki bi naj bila strokovnemu gibanju kakor mišnica, nekakšna omama.

Govorili bomo prvim in drugim. Prvim, da jim pojasnimo; a drugim, da jih opozorimo na disciplino, ki obstoja v vsakem urejenem pokretu in na odgovornost, ki sledi za vsakim nediscipliniranim in zlokočnim delom.

Pred vsem treba jasno in točno osvetliti resničnost: Parolo »enotna fronta« je vršel v javnost tisk, ki se je s prvim dnem svojega izhajanja pokazal kot smrten sovražnik svobodnih delavskih strokovnih organizacij. To pribijemo. In ta tisk, skrit v nekako delavsko obleko, je priporočal delavcem, naj se včlanijo v URSSJ, strokovne organizacije in da naj »osvoje« te organizacije. Zato sta paroli »osvojiti« in »enotna fronta« sovrstnici, dvojčka ene matere.

Ta dejstva morajo dati vsakemu mislečemu delavcu dovolj prilike za razmišljanje. Če je cilj »enotne fronte«, da delavstvo organizira v eno veliko razredno fronto, zakaj potem istočasno blatenje, laganje, sejanje mrznje in raznih izmišljotin napram funkcionarjem strokovnega pokreta, ki traja že v svojo zlobo nad 15 let. Ta gonja je bila takrat jasno začrtana: Razpršiti URSSJ, strokovne organizacije, organizacije amsterdamske strokovne internacionale ali jih osvojiti.

Če naj »enotna fronta« likvidira stare razburkane strasti, ki so delavstvo razbile na razne dele, zakaj pa potem parolo »osvojitev«, zakaj izpodkopavanje avtoritete funkcionarjem, izvoljenim na občnih zborih od organiziranega članstva-delavstva?

Na to, kajpada, ni odgovora, razen: »glavo treba oblatiti, ji vzeti ugled, tako bo že, ali razpadlo, ali ga pa mi (kdo? nevidna sila) vzamemo.

In naposled: Od koga naj bo delavski strokovni pokret osvojen, ko je bil in bo samo delavski?! In komu se naj preda, ko bo osvojen od delavcev?

Vse to so bedarije. Kajti delavski pokret je lahko samo številčno manjši ali številčno večji. V njem je vedno v veljavi docela odrejen pravilnik, po katerem delavci sami po svojih delegatih in forumih, to je na velikih sestankih, konferencah, kongresih, občnih zborih, in odborovih sejah sami opravljajo s svojo organizacijo.

Ta red je vedno isti, vedno demokratski, pa bodisi, da je pokret majhen ali velik. Na čelo pokreta prihajajo iz vrst članstva vedno tisti, ki med članstvom uživajo največ zaupanja, pa bodisi radi njihovih moralnih ali intelektualnih vrlin. V vseh delavskih organizacijah se vrši na ta način stalna kristalizacija sil, volitev vedno boljših. A tisti, z delavsko obleko in delavskimi besedami našimljen tisk blati te ljudi z najgršimi imeni in lažmi, da bi tako »osvojil« strokovne organizacije.

Kdo naj »osvoji« organizacije? To tisk »enofrontlarjev« jasno pove: tisti, ki so do danes stali na strani, ki so cela leta bili neorganizirani in še so, tisti naj »osvoje« organizacije. Od koga jih naj »osvoje«? — Od tistih, ki so organizirani, ki so jih ustanovili in jih v najtežjih časih očuvali in vodili razredne akcije za dobro delavskega razreda kot celote — tudi za te, ki so stali ob strani in bili neorganizirani.

Vsa akcija »enofrontlarjev« stopa na plan nepošteno in razdiralno ter se ujeda kakor stenica med tiste, ki so organizirani. Njih cilj je, da se v vsaki strokovni organizaciji formirajo kot posebna grupa, nekako opozicija, ki mora razvijati na popolnejšo aktivnost v blatenju vodstva, revolucionarnem kritiziranju vsake akcije, dasi sami kaj ustvariti in narediti ne morejo. A če bi prišlo, da se jim poveri akcija, se izmuznejo, samo da ne postanejo »žrtve«. Ali pa kakor na izletu »Svobode« v Celju, stisnejo rep med noge in jih ni nikjer

več. So, kakor stenice, ki se zarivajo v obleko, v stanovanja drugih, da tam grizejo in se hranijo, same pa ničesar ne ustvarjajo, le lastnika obleke in stanovanja vznemirjajo in ga dražijo ter mu kvarijo njegovo lastnino.

Jasno je, da »enotna fronta« ni nič drugega kakor manever, da se delavca zapelje, razdvoji in požene drug proti drugemu mesto proti skupnemu neprijatelju — kapitalistu in pravi cilj enotnofrontovcev je osvajanje in rušenje strokovnega gibanja.

In zakaj to osvajanje?

Povedali bomo na kratko.

Od nekaj že se v delavskem pokretu kregata dve stališči.

Delavski pokret ima namreč razne oblike svojih organizacij: strokovne, kulturne, zadružne itd. Politični delavski pokret pa bi rad držal v svojih rokah konce vsake, kakršnekoli razredne akcije delavstva. To je ena stran. Druga pa je, da je strokovni (sindikalni) pokret samostojen delavski pokret, ki ga vodijo izključno njegovi člani in nikdo nima pravice, da se od zunaj ali od strani meša v njegove posle in najmanjše, da mu daje kakšne naloge.

V vprašanju je torej: ali samostojnost strokovnega (sindikalnega) pokreta, ali pa podrejenost ljudem ali forumom, ki niso njegovi.

Ta vprašanja so za naš strokovni (sindikalni) pokret že davno razčiščena. Pravila strokovnih organizacij in njegovih kongresov so po tem vprašanju izrekli svoje točne sklepe. Ti sklepi so:

V članstvu strokovnega (sindikalnega) pokreta je prostor za vsakega delavca, delavko brez ozira na njegovo versko, narodno ali politično pripadnost. Strokovna organizacija (sindikat) je razredna organizacija vseh mezd-nih delavcev in nameščencev in zato se ne bo nikdar spuščala v verska, narodna in politična vprašanja. Strokovne organizacije vodijo njeni člani po pravilih in pravilnikih. Za svoje delo v strokovnih organizacijah ne sme noben član sprejemati od strani in od zunaj navodila in v njih nastopati, kakor zastopnik tistih tujih forumov. Nedovoljeno je čeljašanje pa bodisi na katerikoli račun. In to tem boljše, ker lahko vsak delavec postane član strokovne organizacije in mu je dana vsa prilika, da v nji odkrito zastopa svoje stališče in da na reden način pride na vsa funkcionska mesta.

Kdor pa pri vsem tem in kljub vsemu v sindikalnem (strokovnem) pokretu dela kot tuji agent, ta v strokovno gibanje ni prišel radi ciljev, ki jih je gibanje postavilo in radi katerih je ustanovljeno. In takemu, jasno, ni mesta v strokovnem gibanju in mu bodo pokazana vrata. Vsakemu, to poudarjamo.

Jasno in odkrito oznanja strokovno delavsko gibanje na vse strani: Strogo bomo čuvali svojo autonomijo pred vsakim, pa naj se zaletava v njo kdorkoli. In nikdar ne bomo dovolili, da se mu vsilijo naloge, ki niso njegove in ki bi ogrožali njegove prave naloge in njegovo legalnost in obstoj.

Tako. Povedali smo dovolj jedrnato, kaj je to »enotna fronta« in sile, ki streljajo z njo v naš strokovni pokret, so nekak fantom, ki se pojavlja kot fata morgana in izginja, kakor je pač ozačje za to prikladno.

Vsak misleči delavec in delavka, ki jima je za trdnost in discipliniranost strokovne organizacije, bosta zdaj vedela, kako se bosta ravnala.

Sklep kongresa URSSJ, ki je bil lani decembra v Sarajevu, se bo izvajal brezpogojno. Kajti geslo: kdor ni z nami, je proti nam. In strokovno organizirano delavstvo mu bo dalo to tudi občutiti.

Vrhovni strokovni svet

ki je zasedal v Beogradu 13. oktobra 1935, je razpravljal o nujnih vprašanjih delavskega zavarovanja.

Ta vprašanja ne trpe odlašanja in svobodne strokovne organizacije in z njimi vse delavstvo mora najodločnejše zahtevati, da se čim pravilnejše in čim hitreje reši. In to pred vsem, preden bi nastala za zavarovanje in za zavarovance ter njihove svojce nepopravljiva škoda in preden bi prevladale razmere, ki bi bile v stanju ogroziti sam obstoj zavarovanja.

To bi pa pomenilo pravo pravcato katastrofo za naše delavstvo. Kajti izdatki bolezenskega zavarovanja v 12-tih letih obstoja so znašali preko 3 milijarde dinarjev, od te svote pa je odpadlo na hranarino 2069 milijonov dinarjev.

V teh številkah je izražen ves ogromen pomen obstoječega zavarovanja, kljub vsem njegovim hibam in pomanjkljivostim.

Vse URSSJ, priključene in koalirane organizacije so poslale svoje delegate k zasedanju Vrhovnega strokovnega sveta v Beogradu. Zastopanih je bilo skupno 39 strokovnih zvez, razen tega člani centrale in zastopniki pokrajinskih Medstrokovnih odborov. Nadalje zastopnik SUZORA, generalni ravnatelj Glaser, zastopnik Ministrstva za socialno politiko, zastopnik Vrhovne inspekcije dela in centrale Borz dela, nadalje zastopniki Delavskih zbornic itd.

Referat o delavskem zavarovanju zoper bolezen in nezgode ter o zavarovanju zoper brezposelnost in starost je obdržal s Krekič. V svojih izvajanjih je korenito obdelal problem zavarovanja in s tem v zvezi vprašanje vzpostavitve samouprave v zavarovalnih institucijah in name-ranega imenovanja novih ravnateljstev.

Govoril je tudi glavni ravnatelj zavarovanja in rekel:

»Z delavskim zavarovanjem je delavstvo nezadovoljno, toda kritiko delavcev narekuje želja po izboljšanju zavarovanja, nezadovolstvo glede delavskega zavarovanja vlada pa tudi med delodajalci, toda njihov cilj je poslabšanje in celo odprava zavarovanja.

Kadar torej slišimo kritiko zavarovanja, potem vedno imejmo pred očmi, kdo kritizira.

Razni delegati so povedali na račun zavarovanja mnogo trpke resnice, zaključek debate, ki je popolnoma razčistila situacijo pa predstavlja resolucija, ki priznava ogromen pomen zavarovanja in povdarja potrebo njegove izgradnje, istočasno pa zahteva izvedbo volitev in vzpostavitve samouprave. Imenovanje novih ravnateljstev more biti samo začasno

in morajo ravnateljstva imeti volilni mandat. Najodločnejše je treba zavrniti vmešavanje neodgovornih faktorjev v zavarovanje. Predloge za imenovanje novih uprav naj stavijo delavske zbornice v sporazumu s priključenimi organizacijami in v razmerju pri volitvah l. 1933 za posamezne skupine oddanih glasov. Imenovani predstavniki svobodnih strokovnih organizacij bodo dolžni o svojem delovanju stalno informirati pristojne organizacijske forume.

Vsled znižanja mezd grozi zavarovanju nova kriza, ker so se na eni strani avtomatično znižali tudi prispevki, dočim je na drugi strani že dosežena po zakonu najvišja dopustna mera prispevnega odstotka.

Nikakor pa ne gre uravnotežiti dohodkov in izdatkov na račun znižane hranarine ali prekomerne stroškovnosti pri priznavanju hranarine. Neobstojanje brezposelnega in starostnega zavarovanja pa bremeni bolezensko zavarovanje samo v pravcu povečanja števila ordinacij. Izplačilo hranarine v primeri z ostalimi izdatki zavarovanja pa pada. Manjši dohodki zavarovanja gredo tudi na rovaš nepravilnih prijav, t. j. da delodajalci prijavljajo zavarovance v nižjih plačilnih razredih, kot pa bi jih faktično morali. Nehigijske prilike, čezurno delo in nizke mezde so vzrok češćih obolenj, ki gredo na račun zavarovanja. Prav bi bilo, da bi se podjetjem s slabimi delovnimi prilikami predpisovali višji prispevki za bolezensko zavarovanje.

Potrebna je najenergičnejša akcija za izterjanje 170 milijonov zaostankov na neplačanih prispevkih.

Popraviti bi se moralo pokrivanje deficitov s strani suficitnih okrožnih uradov. Deficit bi se smel kriti le takrat, ako so delavske plače na področju kakšnega OUZD podpoprečne.

Zdravniško službo je staviti pod najstrožjo kontrolo v pogledu postopanja s pacijenti.

Vrhovni strokovni svet ugotavlja, da se problem podpiranja delavstva v brezposelnosti še vedno ni premaknil z mrtve točke, zato ponavlja zahtevo:

1. da se do uvedanja zavarovanja zoper brezposelnost iz javnih sredstev dodeli javnim borzam dela najmanj 20 milijonov dinarjev za podpiranje brezposelnih delavcev;
2. da javne borze dela povišajo dnevno podporo za brezposelne in da jo podaljšajo na najmanj 20 tednov;
3. da občine organizirajo akcijo za podporo brezposelnih, posebno čez zimo in da se brigajo za preskrbo stanovanj in kurjave za brezposelne.

CANKARJEVA DRUŽBA

Letos so se radi raznih nepredvidenih zaprek knjige Cankarjeve družbe zakasnila. Vendar so zdaj že tiskane in pripravljene ter se začnejo te dni razpošiljati.

Knjige bodo zares lepe.

KOLENDAR sam po sebi z lepimi slikami, z dobrimi razpravami in poučno besedo, bo vsakega člana C. D. in čitatelja zadovoljil.

BEEROVA III. IN IV. KNJIGA SOCIALNIH BOJEV bo pripovedovala o srednjem in sedanjem veku ter o bojih delovnega ljudstva.

B. KREFTOVA: »MED POTNIKI IN MORNARJI« bo zabavno, poučno in veselo pripovedovala o Grčiji in Turčiji.

STONE SELISKARJEVA: »HISA BREZ OKEN« bo pripovedovala o življenju in nehanju v delavski četrti. Zadojlen bo vsak čitatelj s to povestjo. Z letošnjo izdajo stopa Cankarjeva družba že s sedmič pred Vas, sodruzi in sodružice. Sedmič. To je tako častna doba, da smo lahko vsi na to ponosni. Tako je, ozi-

roma bo s tem sedmim obiskom med naše delavstvo širom Slovenije, po Jugoslaviji, v Francijo, v Ameriko, v Buenos Aires, v Azijo odšlo 132 tisoč knjig (letos 20 tisoč).

Cela gora knjig.

Cankarjeva družba se za to neumorno, tako plodonosno delo in tako velike uspehe iskreno zahvaljuje VSEM POVERJENIKOM, ki so res steber in gibal Cankarjeve družbe.

Poverjeniki Cankarjeve družbe so tak močan požrtvovalen kader tega našega kulturnega pokreta, da sme biti delavsko gibanje na nje ponosno in je tudi ponosno.

Hvala Vam, dragi sodruzi poverjeniki in sodružice poverjenice, za Vaše delo, kronano letos sedmič s skupnim številom 132 tisoč knjig Cankarjeve družbe.

Tudi Vam, delavska konzumna društva v Prevaljah, Trzinu, Zagorju, Trbovljah, Hrastniku, Mariboru, Viču, Ljubljani, da ste letos po svojih močeh krepko pripomogli z oglasi in priporočili, da bodo knjige lepše in bogatejše.

Najlepša hvala! — Družnost!

CANKARJEVA DRUŽBA.

Seja odbora centralnega tajništva Del. zbornic

ki je bila v Beogradu, je med drugim sklenila:

V drugi polovici meseca januarja 1936 bo VI. kongres Delavskih zbornic v Beogradu, na katerem se bo razpravljalo vprašanje organizacije pomoči brezposelnim, vprašanje delavskega zavarovanja, minimalnih mezd in javnih del.

V zvezi s tem kongresom bo anketa o

položaju hišnih uslužbencev in uslužbenk in je material že zbran iz vse države.

Seja se je tudi bavila s vprašanjem nesreč v rudnikih. Če bi bila močnejša kontrola in popolna strokovna izobrazba rudarjev o položaju zemlje in gibanju plinov, bi se mnoge nesreče lahko preprečile.

Sklep je, da se od Ministrstva za šume in rude zahteva sklicanje strokovne ankete o vprašanju varnosti v rudnikih.

STROKOVNI VESTNIK

KOVINARJI

Kamnik

Članski sestanek SMRJ je bil v Kamniku v nedeljo, dne 10. t. m. dopoldne. Po dolgih letih je delavstvo pri »Titanu« zopet seglo po samopomoči, da izboljša svoj materialni položaj in da obdrži vsaj še to, kar je ostalo.

Gostilniška sobana, v kateri je bil sestanek, je bila nabito zasedena. Bilo je nad 100 delavcev in delavk. Če si pogledal na njih obraze, v njih oči, si začutil, da je v njih volja, trdna volja, da se strnejo z močno armado kovinarjev, ki so v SURJ v Sloveniji in po vsej Jugoslaviji in da je bilo dovolj kolebanja, čakanja in nedelavnosti. Nikdo ne dobi ničesar zastoj in od nikogar. V molitvi je prošnja »Daj nam danes naš vsakdanji kruh«, ali ta prošnja je pač vedno samo prošnja brez vsakega uspeha. Sam zagradi, združeno, organizirano, pa ne boš prosil »daj nam«, temveč zahteval »to hočem« in dobiš boš. Kamniško delavstvo je to spoznalo.

Jutranje sonce je zlatilo vrhunce gora vsenaokrog, ko se je ustavil vlak. Sodrugi so na postaji sprejeli odposlanca SURJ iz Ljubljane, sodruha Iv. Vuka in odposlanca kovinarjev, članico SMRJ iz »Saturnusa« in prijetno pozdravljajoč »Družnost« je donel v pozdrav in v odzdrav. In zdelo se mi je, da je sonce zasijalo lepše.

V zborovalnem prostoru je zavrelo. Moški in ženske glasovi, pozdravljajoče, pričakujoče. Prijetno je človeku, ko stopi med take sodružice in sodruge.

Predsednik je otvoril zborovanje. Dal je besedo sodružici Anđeli Dovč iz »Saturnusa«.

Vse je utihnulo. Oči vseh so se uprle v postavbo sodružice, simpatije vzbujajoče. Kaj bi ne. Saj tako redko nastopi katera delavka, še manj pa je videti referentinja kot prvo, uvodno, na sestankih.

In zaigovorila je. Tember njenega glasu je bil samozavesten, čist, izgovarjava razločna, povdarjajoča, privlačna, preprosta, da se je človek počutil kakor doma.

»Kje si, »Saturnus«, dobil tako govornico, dekle takega kova, ki že s prvimi besedami privlači vse pažnjo poslušalcev,« sem se nehote vprašal.

A govornica je govorila. Pa kaj bom pripovedoval. Poslušajte, kaj je govorila:

»Draže sodružice in sodruhi! Naš glavni zaupnik sodrug Ogrin, ki je bil pred 14 dnevi pri vas v Kamniku na vašem običnem zboru, nam je sporočil da so tudi v vaši tovarni zaposlene delavke in da so izrekle željo, da na vaše drugo zborovanje naj pride tudi delegatinja iz »Saturnusa«. Podružnica SMRJ je delegirala mene, da vas pozdravim, da vam pojasnim in obrazložim naš položaj in pomen ženske v strokovnih organizacijah.

Sodružice in sodruhi! Govoriti hočem samo o ženskah, ker mi je dana taka naloga in ker bo o vsem ostalem govoril sodrug Vuk. Zato naj sodruhi ne bodo hudí, če bi morda povedala kakšno besedo tudi na njihov račun.

Ženska, pravijo mnogokje in s povdankom, ne spada v tovarno in v tovarniško delo, temveč čisto kam drugam. Čisto prav, če je tako. Ali kapitalistična družba forsira delo žensk. Ženska je nemreč — vsaj dosedaj — manj od moškega odporna šikanam v podjetju. Pri lahkem delu je celo bolj produktivna in pri tem še cenejša od moškega. Kako bi kapitalist ne vzel rajši takšne delovne sile? Ženskam podjetja manj plačujejo, čeprav izvršujejo ista dela kakor moški. V nekaterih slučajih se celo od ženske zahteva več kakor od moških. Kaj vidimo me, delavke, iz tega? In kaj bi moralo slediti?

Prvič kapitalist dobro računa, ker s tem, da nam manj plača, a moramo vršiti isto delo kakor moški, ki pride kapitalistu dražje, da s tem zopet profitira. Drugič, da s tem nekako razdvaja delavca in delavko, češ, naj moški mislijo, da jih ženska izpodriva in jo tako ne bodo cenili in ne jemali v organizacijo. In če jo že bodo jemali, ji ne bodo priznavali enakih pravic kakor moškim. To se tu in tam rado dogaja, ne nameroma, ali dogaja se. In ker je naravno dejstvo, če in kje moramo delati isto delo kakor moški, da dobimo isto plačo kakor moški. Ker s tem se odstrani dojem, da ženska izpodriva moškega delavca. Ali tega ne dobivamo. Naše plače ne dosežejo niti polovice moških plač, čeprav moramo delati ravno tako, če ne celo več.

In tu se samo ob sebi vsili vprašanje: Zakaj pa smo ženske zapostavljene pri zaslužku?

Draže sodružice, to pa zato, ker se nismo zavedale, da smo enakopravno bitje z moškimi. Če imamo enake dolžnosti do dela in enake obveze, imamo in moramo imeti tudi enake pravice do jela.

Kdo je temu kriv? Če hočemo pogledati krivca, moramo pogledati nazaj v naša otroška leta in se vprašati, kaj so nas učili?

Prvo, kar so nas učili, je bilo to, da so nam vtepli nekaj strah in pokorščino v glavo in dušo, češ, če te kdo udari na desno stran, nastavi mu še levo. V šoli nismo dobili potrebnih naukov za življenje, temveč samo toliko, kolikor je potrebno, da smo pokorni in koliko te potrebuje delodajalec, da mu zvesteje služimo.

Naši starši so bili po večini kmetje in bajtarji, ki nam izobrazbe niso mogli dati. Saj je sami niso imeli več, kakor

je to vaški videl za potrebno. Naši starši niso imeli prave vzgoje, kakor jo imajo v drugih industrijskih državah, zato je pa tudi me ne moremo imeti. Ko smo stopile v življenje, v tovarno, smo videle in začutile krivico. Na vsakem koraku smo zlostavljene. Čutile smo in videle, da nam nekaj manjka.

Sodružice, me vemo, kaj nam manjka. To je proletarska izobrazba. Delavke smo in to izobrazbo potrebujemo. Zakaj, me se moramo zavedati, da smo delavke, da smo človek.

Kje naj jo dobimo?

V cerkvi? V gostilni? Pri raznih zabavah? — Ne! — To izobrazbo, ki nam pove in nam odpre oči, to izobrazbo, ki nam da spoznanje, dobimo in najdemo samo v razredni strokovni organizaciji, v tem slučaju, v našem SMRJ.

Ni pa naš savez samo organizacija, kjer dobimo potrebno izobrazbo, kjer najdemo spoznanje, temveč je tudi borbena organizacija, ki se bori za izboljšanje življenjskih pogojev delavcev v tovarni.

Delavke, če hočemo, da se bo njihov položaj v tovarni izboljšal, se morajo organizirati. Toda, ne zadostuje samo to, da plačuje članarino, potem pa misli, da bo zdaj s tem vse narejeno, temveč mora dejansko aktivno sodelovati pri vsem organizacijskem delu. Delavka mora biti solidarna, disciplinirana, aktivno živo bitje pri delu in akcijah organizacij.

Morda bo katera rekla: »Zakaj nam pa moški ne pribori, recimo, enakih plač. Saj je to vendar v njih interesu, da ne bo konkurence ali izpodrivanja.«

Sodružice! Morda bo zdaj kateri sodrug nekoliko z zobmi zaškripal. Pa nič zato.

Moški se premalo poglobijo v zapleten problem izkoriščevalne taktike kapitalistov. Zato tudi ne razumejo problema ženske delovne sile.

Prosim vas, zakaj žene doma strdajo? Zakaj otroci strdajo?

Zato, ker se moški ne zavedajo svojih dolžnosti in pravic v polni meri. Moški, namesto da bi se organiziral, mesto da bi se boril, da bi bil za svoje pravice in s tem za pravice ženske, kakor jeklo, pohaja rajši po gostilnah in zapija svoj obup, da tako pozabi na svoj revščino in nemoč. Ko pa pride domov, pa je nad vse junaški. Hoče jesti, žena, ti daj, kaj za to, če ni, ti samo daj, pa četudi mož v soboto prinese premalo denarja. Žena mora dati, to jo zna ali vsaj poskuša prisiliti. Prisiliti delodajalca, da bi zvišal mezde, da bi plačal ženski delavki za enako delo enako plačo, tega pa ne zna.

Naloga naša je, da je polni lonec odvisev od njihovega dela v organizaciji in za organizacijo, od njihove in naše solidarnosti v borbenih akcijah za izboljšanje ali obrambo naših življenjskih interesov.

Če pogledamo sodružice v drugih državah, vidimo, da stojijo tudi žene in dekleta v prvih vrstah. Zato ne smemo tudi me zaostajati, temveč se moramo boriti s sodruhi roka v roki. Naša parola mora biti: enake dolžnosti, enake pravice!

Sodruhi in sodružice! Zavedati se moramo, da je težka naša naloga, težka naša pota. Ali zavedati se moramo, da vsaka ovira, naj bo še tako težka, se da premagati s vztrajnostjo, zavednostjo in disciplino. Zato proč s predsodki glede verskega, nacionalnega in drugega vidika. Ne glede na versko in nacionalno mišljenje ali naziranje, vsi v organizacijo, v eno enotno, močno organizacijo, ker le samo takrat bomo lahko zahtevali in dobili boljši kosček kruha in zmagali.

Upam, da sem v glavnem na kratko povedala, kaj je naša naloga. Upam, da se bomo še videli in še govorili. Za danes naj zadostuje! Pozivam vas v ime naših sodrugov in sodružic tovarne »Saturnus« in SMRJ, da se boste organizirali, pomnožite vaše vrste, ostanite zvesti organizaciji in bodimo vsi z vsem ostalim proletariatom, da bomo vsi važen člen v proletarskem gibanju, da si izvojem boljše življenjske pogoje. Družnost!

Burno ploskanje, vzkriki, pozdravi, stiskanje rok. Eh, prijetna družabnost, sami svoji.

Poročal je nato s. Vuk o pomenu organizacije, nakar se je razvila prijetna, sodružica debata, ki je pokazala, da se je v Kamniku načelo živahnije gibanje delavstva.

H koncu so pevci »Solidarnosti« zapeli:

»Oj socialisti, v vrste smelo...«

Obrazi so žareli, oči blestele od vznícenja in ponosa. Ploskanje in »Družnost« vzkliki so grmeli po sobani in na ulico.

Pevci pa so zapeli:

»Dušo veselo, vztvarja nam delo.«

in nato

»Zdravo hrabri bojevniki.«

Tako sodruhi in sodružice iz Kamnika.

»Korajžno v vrste smelo...« in Družnost.

J. S.

ZAHVALA.

Kovinarji v tovarni EKA so nabrali 144 Din za stavljujoče na Količevem. Ta solidarnost, ne toliko v denarju, kakor v enodušju, je pripomogla, da smo naš boj uspešno končali. Kovinarjem o tovarni EKA se delavstvo na Količevem toplo in sodružno zahvaljuje.

RUDARJI

Nov udarec rudarjem

S 1. novembrom t. l. je stopila v veljavo nova uredba za drž. železn. glasovni sklepni ministrskega sveta. S to novo razdelitvijo so zopet naši slovenski rudniki prikrajšani pri naročilih mesečno za 4600 ton, ali letno 55 tisoč 200 ton. Vrednost izgube na izpadu te produkcije bo znašala okrog 10 milijonov dinarjev. Rudarji bodo s tem izgubili mesečno 4600 šihov, in letno pa 55.200 pri povprečni storitvi 1000 kg na storjeni šiht. Izguba na zaslužku bo znašala ako vzamemo povprečje dnevnega zaslužka Din 38, mesečno Din 174.800 in letno Din 2.097.600. Ako pa ostane pri sedanjem številu šihov, postane odveč 230 rudarjev. To bi bilo suhoparno poročilo o učinku sklepa seje ministrskega sveta.

Z vsem ogroženostjo rudarstva prihodnj. leto, da pri tej razdelitvi ne bo prevelike izgube, je kdaj tako, je gotovo letos v tej obrambni akciji izvršil medstrokovni odbor (sestavljeno iz strok. organizacij) v zvezi z Delavsko zbornico, II. skupino in nekaterimi poslanci vse, kar se je storiti moglo, da se našim rudarjem namenjen udarec prepreči. Da, celo trgovska in industrijska zbornica je posegla vmes. Vršile so se številne ankete, deputacije vlagale spomenice in utemeljevanja, v stoeodstotni meri se je dokazal vsa beda naših rudarjev v kateri tičijo že od leta 1931 dalje. V letošnjem letu se je po teh dejstvih, da vsi rudarji na morajo.

Vse to se je dokazalo in s številskimi ugotovitvami. Ali vse zastoj. Rudarji, ki so realno ogroženi izgubi, se morajo boriti.

GOSPODJE, POPRAVITE TO
KI KLIK IN NAJMANJ VAM KLIČEJO
LAČNI IN OBUPNI OBRAZI NAŠIH RUDARJEV, NJIH ŽEN IN OTROK.

Sv. Križ pri Rogški Slatini. Podpisani se tem potom zahvaljujem vsem rudarjem premogovnika Sv. Križ za podarjeno mi podporo.

Martin Košak, preganjani zaupnik.

Vsem rudarjem in plavžarjem v vednost!

V zadnjem času prizadeti vlagajo tožbe radi neizplačila enotedenske mezde v slučaju bolezni po čl. 219 obrt. zakona. Tozadevno rabijo izkaze od časa njih bolezni od pristojnih krajevnih bratovskih skladnic, katere zahtevajo za te izkaze kolek za Din 20.—

Tozadevno je s. dr. A. Reisman na podlagi pooblastila za tožbo od Zveze rudarjev Jugoslavije, posredoval pri finančni direkciji v Ljubljani, katere je odločila, da so ti izkazi takse prosti.

Zato naj vsak ki rabi ta izkaz, ga zahteva brezplačno. V nasprotnem slučaju pa naj javi podpisane vodstvu.

Velenje

V nedeljo, dne 6. okt. t. l. se je vršil izredni občni zbor podružnice Zveze rudarjev v Velenju. Občni zbor je sam na sebi prav lepo uspel. Novi odbor je prav pridno na delu, kar se vidi iz tega, da je v tem kratkem času pridobil 76 članov. Upamo, da bo šlo v tej smeri dalje, dokler se ne bodo vsi velenjski rudarji nahajali pod okriljem svoje edine prave razredne organizacije ZVEZE RUDARJEV JUGOSLAVIJE. Ja, in če je kje, je predvsem tu v Velenju potrebna močna strokovna organizacija, če bodo rudarji hoteli ohraniti si vsaj najskromnejši obstoj.

SPLOŠNA DELSTROKOVNA ZVEZA JUGOSLAVIJE

A. K.

Steklarska industrija na Japonskem

Vsled svetovne vojne, kjer je izostal evropski in ameriški uvoz, se je steklarska industrija na Japonskem naglo razširila in tudi v izdelovanju šip in finejšega stekla, ter se uspešno brani proti belgijski steklarski industriji.

Največje steklarsko podjetje (družba) je Asaki Compani, ki ima velike steklarne v Amagasaki, Tabreta, Jovata, Jokahama in v Daisen. Te tovarne izdelujejo samo šipe in so tako zaposlene, da bodo svoje obrate v kratkem še povečale.

Asaki Compani ima koncesije v Koreji, kjer ima velike jame najfinejšega peska za steklo, tovarna sode, tovarna šamota itd.

Večje število steklarn izdeluje steklenice, od najmanjših parfumskih do Thermos steklenic vseh vrst in velikosti. Tudi velike pivovarne imajo svoje lastne steklarne.

Za steklenice za mleko se je specializiral Mori Glas Wekrs v Osaka, katere tudi izvažajo do Nove Zelandije, največ pa v Britsko Indijo.

Izven najfinejših steklarskih izdelkov se tudi v velikem obsegu izdelujejo električne žarnice. Največji concern je Fuso Elektrik Works v Tokiju. Eksport žarnic je pod vladno kontrolo v Eksport Departementu Fuso Elektrik Waks centralizirano.

Eksportno blago se po odposlancu vlade kontrolira po kvaliteti.

Zelo razvito je tudi izdelovanje šip za ure.

Izdeluje se tudi steklena opeka v vseh barvah. Pred kratkim se je zgradilo več nebotičnikov v Sanghaju in se je uporabilo to opeko, ki se je po zatrtjevanju strokovnjakov zelo dobro obneslo radi svetlobnih efektov. Od te novosti si zlasti japonska steklarska industrija veliko obeta, ker upajo, da bo svoj izvoz še povečala in to v prvi vrsti v tropske kraje.

Eksport japonske steklarske industrije brez šip je znašal od 1. aprila 1933 do 31. maja 1934.

Kitajska	za 299.206 jenov
Mandžukao	za 297.691 jenov
Britska Indija	za 2.702.658 jenov
Južni Otoki	za 2.815.225 jenov
Avstralija	za 623.425 jenov
Afrika	za 269.951 jenov
Severna Amerika	za 35.693 jenov
Druge države	za 147.600 jenov

Skupaj torej 7.191.449 jenov

Eksport v šipah pa je znašal v letu 1934 1 milijon zabojev. Da pa še poveča svoj izvoz je japonska steklarska industrija zgradila velika skladišča v Palestini, Južni Afriki, Poljskem, Egiptu, Severni Afriki, Južni Ameriki in Mehiki.

Iz tega se jasno vidi koliko je škodovala svetovna vojna steklarski industriji v Evropi in s tem je tudi krivo v veliki meri krize v steklarske industrije v Evropi, ker se je vse to prej krilo iz evropskega trga.

Palestina. V Hailli so dogradili novo steklaro, ki bo izdelovala šipe. Steklarno za steklenice v Gabish in Rišonu so pa ustavili in to vsled premale zaščite na carini. Največjo konkurenco jim dela Japonska.

Maroko. Pod firmo Les Verreries du Maroko se je ustanovila akcijska družba z začetnim kapitalom 5 milijonov frankov, katere namen je, da zgradi steklaro za šipe v Rabatu.

Češkoslavaška. Steklarski inštitut organizira na pobudo ministrstva za prosveto propagandni film pod naslovom češko steklo. V filmu se bo prikazala celotna češkoslavaška steklarska industrija. Namen tega filma je dvigniti izvoz steklene robe.

A. K.

Položaj v steklarski industriji

V Hrastniku se sedaj dela normalno. Seveda to ne bo dolgo trajalo. Ker bodo naročila, ki so prispela, v kratkem izgotovljena, se bo potem zopet ena banja ugajala in se bo delalo reducirano.

Razmere med podjetjem in zaupniki so se malo izboljšale, tako da zaupniki lahko vrše svoje intervencije. Samo grajati moramo nekatere paznike, ki se obnašajo napram delavstvu vse prej kakor korektno in to v glavnem na zunanem obratu. Pozivamo vodstvo tovarne, da temu napravi konec, da ne bi prišlo zopet do kakšnega neljubega incidenta. Socialni zakon si tudi ne upoštevajo v polni meri. Pričakujemo, da podjetje čim prej izplača vsemu delavstvu pripadajoče zneske zaradi bolezni itd. in se tako izogne morebitni tožbi.

V Rogški Slatini so ponovno pritisnili na delavstvo, da bi pristali na 5% redukcijo plač. Delavstvo je to odločno odklonilo. Obratuje se zopet normalno.

V Paraččinu se kolikor toliko obratuje. Podjetje je svoje odpoved kolektivne pogodbe preklicalo. Izdelali bodo nov osnutek kolektivne pogodbe in ga predložili delavstvu. Delavstvo pa ima tudi že pripravljeno svojo novo pogodbo in vztraja na tem, da mora biti boljša kakor stara. V Sisaku se bo začelo tudi v kratkem obratovati.

Iz Pančeva pa nimamo poročila, kako je tam.

Delavstvo se poziva, da se čim bolj oklene svoje strokovne organizacije.

Ptuji. Prejeli smo:

»Vindiševa žaga pri Ptuj«.

Izjava

odbora Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije, podružnica Ptuj.

V 16. številu »Ljudske pravice« z dne 17. avgusta t. l. je bil objavljen članek »Vindiševa žaga pri Ptuj«, v katerem se proti koncu piše neresnične stvari o sodr. Uratniku, tajniku Delavske zbornice in sodr. Jakominu, centralnemu tajniku Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije.

Ko se je dne 22. maja t. l. vršila intervencija pri tvrdki »Vindiš« zaradi vložene zahteve po kolektivni pogodbi, sta to intervencijo izvršila sodr. Uratnik in sodr. Herzog, tajnik podružnice SDSZJ v Ptuj. Tajnik zveze sodr. Jakomin pa pri tej intervenciji sploh ni bil navzoč, ker je ob istem času izvršil intervencijo zaradi zvišanja plač v tovarni Pirich, katere je bila z delnim uspehom zaključena.

Podjetnik »Vindiš« je sklenitev kolektivne pogodbe ponovno odklonil. Posredovalni ukrepi so ostali brezuspešni, za akcijo v obliki stavke pa ni bilo ugodno, dasi bi se organizacija poslužila tudi tega sredstva, kar pa so delavci sami odsvetovali.

Izjavljamo, da sta tako zvezin tajnik sodr. Jakomin, čeprav pri gori navedeni intervenciji ni bil navzoč, kakor tajnik Delavske zbornice sodr. Uratnik pri meznem gibanju v podjetju Vindiš postopala korektno in si prizadevala da se zadeva z uspehom zaključi. Če to žal ni uspelo, ni to njuna krivda.

Delavska zbornica je poslala podjetju Vindiš pregled mezd iz 6 letnih podjetij v Sloveniji (in iz dveh, kjer so ureh s kol. pogodbo). Iz pregleda mezd v teh 6 podjetjih, ki zaposlujejo skupno 296 delavcev, je razvidno, da prejema 28 delavcev nad 45.— dinarjev dnevno; od 35 do 45 dinarjev dnevno prejema 50 delavcev; od 25 do 35 dinarjev prejema 133 delavcev; od 20 do 25 dinarjev dnevno prejema 81 delavcev in samo 5 delavcev (v vseh 6 podjetjih), ki prejema dnevno plačo po 15 dinarjev.

Če torej podjetje Vindiš plačuje večino delavcev po Din 2.— na uro (kakor je raz-

vidno v dotičnem članku), se je iz teh podatkov Vindiš le lahko pričel, da plačuje on mnogo slabše kakor oni 6, oziroma 8 podjetij iste vrste.

Delavska zbornica je istočasno poslala g. Vindišu specifikacijo stroškov, ki so za preživljanje najnujnejši. Iz teh podatkov je razvidno, da bi moral samski delavec zaslužiti vsaj Din 618,93, oženjeni delavec z ženo in 2 otrokama pa Din 1.565,03 na mesec. Tudi iz tega se je lahko pričel, da so njegove plače sramotno nizke in za samskega delavca za eno tretjino, za poročenega pa za dve tretjini prenizke.

Iz tega se jasno vidi, da se v članku z dne 17. avgusta 1935 piše neresnica in namenoma zavija stvari tako, da se prikaže čitateljem, kakor da sta s. s. Uratnik in Jakomin delala proti delavskim interesom. S tem se tudi namenoma blati funkcionarje delavskega pokreta in vzbuja do organizacije nezaupanje.

Tako pisanje podpisani odločno zavračamo, ker stvari škodujejo. Pisci takih lažljivih stvari so sovražniki delavstva in njih organizacij.

Odbor Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije, podružnica Ptuj.

Schmidt Matevž I. r., t. č. predsednik.
Herzog Miha I. r., t. č. tajnik.

ZAHVALA.

Podpisani se najtopleje zahvaljujem Splošni delavski strokovni zvezi Jugoslavije Litija, za nakazano mi podporo 100 dinarjev.

Enako se tudi zahvaljujem centralnemu tajniku s. Jakominu za trud in nesebično poštrevanost, katero mi je izkazal ob času mojega obupnega položaja.

Zato ključem vsem, kateri stoje izven organizacije, da v skupnosti je moč!

Filip Vidmar.

Izredno podporo so dobili tudi sledeči člani: Tomše Fani 75 Din, Tomažič Ivana 75 Din, Justin Barba 75 Din in Dečman Franc 50 Din, kateri se tudi podružnici najiskrenejše zahvaljujejo.

ZAHVALA.

Delavci na žagi barona Borna so v moji bolezni nabrali podporo in mi tako pomagali k ozdravljenju. Zato se jim toplo in družno zahvaljujem.

Blaž Meglič.

LESNI DELAVCI

Starl trg pri Rakeku

(Dobili smo in priobčujemo)

Naša podružnica Zveze lesnih delavcev v Starem trgu je v nedeljo, dne 20. oktobra 1935 imela svojo sejo, na kateri je med drugim razpravljala tudi o dopisu lista »Delavec« št. 15 z dne 15. oktobra 1935 na četrti strani pod naslovom: Kako bi radi rušili naše strokovne organizacije.

Nakar se je sklenilo:

Bodi napisano kakorkoli, vsaka stvar ima dva konca. To bi veljalo za pregovor.

Zato je pa tudi zadnji čas, da se pokaže pri tem časopisnem napadanju, že zadnji konec, ker kar se je ta prvi pokazal, je že minulo precej let to bi se reklo po domače, da se že preneha enkrat za vselej osebno napadanje po časopisju, in to posebno v strokovnem.

V kolikor je med vodstvom posameznih strokovnih organizacij in med vodstvom izven organizacij nesporazuma, naj si ti osebe obračunajo med seboj, ako so pošteni, ne pa da bo članstvo vedno glihalo zanje, ker ravno to ruši strokovne organizacije.

Ker končno se res lahko zgodi, da se poloti enega ali drugega dvom o poštenosti tega ali onega voditelja, ker članstvu ni do prerokanja. Živimo v preveč slabih časih, želja vseh je izboljšanje položaja, to je vse, kar teži delavstvo. Vse drugo pa naj odpravijo osebnosti same, če jim je za resen napredek in prosper delavstva.

To pa tudi mi vemo sami, da ni vse zlato, kar se sveti, in da je čisto nedolžnost vendar težko obsojati, samo če ta nedolžnost resnično obstoja?

Zato bi bilo pa že v davni preteklosti priporočati res pravo objektivnost z vseh strani, pa bi marsikaka pikra beseda odpadla.

Kaj pa ima končno od vsega tega delavstvo, ko bere po svojem časopisju o teh večnih preprih?

Izgubol!

Kaj pa pravi kapitalizem na to?

Smeje se lepo, ker mu iz takih razvrzanih razmer med delavstvom kaže samo dobiček.

To je v pojasnilo naše podružnice in je želja podpisane podružnice, da to sodbo objavite v prihodnji številki strokovnega lista »Delavec«.

Razdrh Feliks, t. č. predsednik, Stare Fr., t. č. tajnik.

Prip. uredništva: Drage volje objavljamo ta sklep podružnice Zveze lesnih delavcev v Starem trgu in se strinjamo s tem sklepom. Samo prečitajte si še enkrat tisti dopis v zadnji številki »Delavca«, izjavo podružnice v Ptuj v današnji številki in videli boste, da »Delavec« ni mogel molčati. Če boste pa člani strokovnih organizacij in

funkcionarji vsak pljunek, ki ga bo kdo na naš časopis ali kakršenkoli kverkulat pljunil na izvoljenega funkcionarja strokovne organizacije, odločno zavrnili, ne bo treba v »Delavcu« kazati laži in resničnosti.

STROJNIKI

S tretjega kongresa zveze strojnikov in kurjačev

Proti izrabljanju in zaščito.

Dne 8. septembra 1935 se je vršil v Zagrebu kongres zveze strojnikov in kurjačev privatne industrije. Iz poročil posnemamo, da je položaj teh delavcev težak z ozirom na krizo in izigravanje zakonskih predpisov o delavski zaščiti, ker je nadziranje predstojnih oblasti nezadostno. Strojniki zahtevajo v svoji resoluciji, da se v zakonu določi delovni čas zanje, ker morajo sedaj prihajati na delo prej in odhajati kasneje. To je nezakonito podaljšanje delovnega časa.

Delodajalci zahtevajo pregled in popravila strojev ob nedeljah in praznikih, kakor tudi ostalih tehničnih naprav, da ne zamujajo obratovanje, češ, da ta opravila spadajo k rednemu delu. Strojniki nimajo zaradi tega pogostoma niti določenega počitka. Strojniki pa nimajo plačanih nobenih nadur, ki jih določa zakon, ter prihaja večkrat do sporov, ki se rešujejo pred sodiščem.

Strojniki so v podjetjih važen faktor, ki jamči za nemoten pogon, varnost podjetja in zaposlenega delavstva ter se morajo smatrati po svojem poslu kot odgovorni poslovodje v svojem delokrogu. Odgovorni so za nadzorstvo, so svetovalci in iniciatorji za tehnične konstrukcije in rekonstrukcije v podjetjih. Odgovorni so tudi po zakonu za eventualne nesreče, poškodbe strojev, če vrše svojo službo nepazljivo. Zaradi tega je potrebno, da se strojnikom tudi v zakonu da potrebno varstvo, da se s tem omogoči vestno izpolnjevanje službe v interesu splošne varnosti.

Resolucija se pritožuje proti zaposlenju neizpranih strojnikov, kar je protizakonito, kakor tudi proti nadziranju večjih obratov po enem strojniku ali po neizpranem delodajalcu samem. Mnoga podjetja nameščajo tudi strojnice penzioniste. Manjše take štednje silno ogrožajo varnost obratov in delavstva ter škoduje socialnemu položaju strojnikov.

Nujno je, da se izda zakon o parnih kotlih, s katerim naj se uredi tudi delovni in pravni položaj strojnikov in kurjačev, da se zmanjša stevilo eksplozij parnih kotlov.

Služba strojnikov se mora po nameravnem pravilniku dodeljevati med važne in odgovorne, ker upravljajo s stroji po 20 do 1000 in več konjskih sil ter nevarnimi elementi, kakor para, voda, ogenj, plin in elektrika, ne pa odpuščati kvalificirane ter jih nadomeščati z nekvalificiranimi in s tem ogrožati varnost delavstva in naprav. Močnariški strojniki so priznani kot odgovorni faktorji, opravljanje strojniške službe v privatnih podjetjih je pogosto bolj komplicirano in vezano z večjim rizikom za življenje delavstva.

Kongres upa, da bo resolucija na mero-dajnih mestih našla potrebno razumevanje.

Pripomniti bi še bilo, da zveza strojnikov v celoti še ni priključena na naši strokovni centrali (URSSJ). Na kongresu se je razpravljalo tudi o tej priključitvi, za katero so se zavzemali zlasti strojniki iz dravske in savske banovine. Kongres zaenkrat v tem oziru ni napravil sklepa, logično pa je, da tak sklep ne more biti več daleč.

MONOPOLCI

Glede novega »Pravilnika o redu« je bila deputacija naše »Zveze monopolskega delavstva« dne 16. oktobra 1935 pri gen. dir. g. Markoviću. Obvestila ga je, da je prejela od vseh podružnic ostre proteste proti § 6 in § 30. tega pravilnika.

Večina utemeljuje svoje pritožbe s tem, da bo odvisna stalnost in kažnjevanje od protekcije in samovolje poedinih šefov uprav.

Sicer ima biti vsak delavec zaslišan v prisotnosti zak. delavskega zaupnika, toda če stvar malo razmislimo, vidimo, ako ne bo delavskega organizacija močna in s tem sposobna nuditi podporo zaupniku in delavstvu — bo borba izgubljena in s tem tudi vse pravice.

Gen. direktor g. Marković je dal mnogo obljub, ali ker vemo, koliko take obljube veljajo, se iste ne izplača niti ponavljati.

Mi vemo samo to: vsaka odredba bo položaj samo poslabšala — izboljšanje bo pa samo v tem služala kadar se bo dvignila zavest delavstva in bo isto stalo kompaktno kot eden v zahtevi — za kruh in pravico.

450 stalnih mest je odobrila uprava monopola za Ljubljano od predloženih 800 stalnih mest.

Varnostna za »B« in »B« strojniki

Če vzamemo, da je bilo dosedaj zasledeno stalnih mest v ljubljanski tobačni tovarni okoli 60, si moramo postaviti vprašanje: kaj bo z 200 stalnimi delavci, katerim se odtirajo vsak odtiratelj kot ostalim državnim nameščencem, ne da se jim pa nikdar ničesar, pa čeprav ostali državni uslužbenci dobljo. (N. pr. draginjske doklade, I. draginjske razred, doklada za rodbinske člane itd.)

Vprašamo: kdo bo plačeval penzijo, če ne bo skoro nič tistih »stalnih«, ki bi imeli pravico po novem »Penzijem pravilniku« plačevati penzije?

In komu se bo izplačevala penzija in s kom? Kakor izgleda, bi MU na vsak način rada ustavila potom novega »Pravilnika o penziji« izplačevanje še onih borih 320 Din na mesec, katere je dolžna po starem daviti delavcu po 40 letih službovanja v tobačni tovarni kot enemu izmed najbolj donosnih podjetij za državne blaginje, katero

Za delavce in kmete smo izdelali te močne čevlje

Tuk mast za čevlje
Din 4.-

Zelo dobra krema
Din 4.-

Izdelavi teh čevljev smo posvetili posebno pažnjo. Šivani, zbiti in s smolo zaliti podplati ne propuščajo vode.

Bata

pravico pa je dala še bivša avstrijska tobačna režija.

Kaj pa delavstvo — ali spi, da ne vidi že vnaprej tega igranja z njimi od strani MU?

Ali si bo pustilo vzeti še zadnjo drobtinico pravice, ki je še ostala iz davnih — davnih časov?

Vse delavstvo na dan z zahtevo po starih pravicah: po enem letu stalnosti. Po tridesetih letih polna penzija!

Zahtevamo vsi in borimo se toliko časa, da bosta ti dve stvari nam v prid rešeni — dolgovne »Pravilnike« o kaznih pa naj ohrani MU za sebe in svoj arhiv. Delavstvo jih ne potrebuje!

Dne 31. oktobra in 5. novembra t. l. je bila na upravi monopola samo delegacija naše zveze monopolskega delavstva. To sporočamo z ozirom na poročila, katerim se ni zdelo vredno napisati, časi so ta poročila prepisali iz beograjske »Politike«, ki je priobčila tudi imena naših delegatov in to: Predsednika zveze Branka Jovanovića, tajnika Oskaria Fijata in blaginje Radoške Lazarević. Celotno poročilo priobčimo v prihodnji številki.

»Prostovoljni dinar« je bil izplačan s. Novšak Alojziji! Hvala!

Kultura

Založba »Evalt« v Ljubljani je letos napovedala 10 knjig iz svetovne književnosti. Te tukaj omenjene so že izšle. Vseh 10 knjig, če si naročite, dobite broširane za 67 dinarjev. Če pa hočete vezane, pa doplačate še 60 Din več. Naroča se: Uprava revije »Priatelj«, Ljubljana, Dalmatinova ulica šte. 10.

O. Šest: »Kar po domače«. Režiser O. Šest je napisal domače, poljudno, zabavno in veselo ter pri tem poučno knjigo, kako naj se vedeš. »Kar po domače« pravi in daje nasvete in zraven opisuje zgodbe, da se moraš smejati. Knjiga ima 128 strani in stane 30 Din. Naročila pri upravi »Žena in dom«, Ljubljana, Dalmatinova ulica 10.

Popularna biblioteka, zvezek 10, je izdala Dr. Črničeva razpravo »Cerkev in družba v 19. stoletju«. Stane 2 Din, naroča se: Zagreb, Deželičeva 49.

Biblioteka: Problem Bata, I. knjiga je izšla in prinaša opis Zv. Kulundžića 15 mesecev pri Bati. Ta biblioteka bo izhajala mesečno in bo razpravljala o vseh proble-

mih, ki jih je postavila na dnevni red velekapitalistična tvrdka Bata. Razkrila bo metode in sistem, ki vladajo v tem podjetju. Tiska se že II. knjiga: »Bata in naš tisk ali kako se korumpira javnost«. 3. Batin nacionalizem ali konjunkturni blef; 4. Pravni in socialni položaj Batinih sodelavcev; 5. življenje na ameriškem traku; 6. Bata sam o sebi ali kako se vleče javnost. — Naročnina za vseh teh 6 knjig s poštnino vred je 12 Din. Naroča se: Zvonimir Kulundžić, urednik Biblioteka »Problem Bata«, Osijek V., Dunavska 19.

Snaga, zvezek 8, avgustovski, je izšel in prinaša razprave o Fridriku Engelsu; dr. Mojsije Zon piše o politični svobodi, prof. Dragiša Djurić o učnem programu, Anton Rozmajer o edinstvu kulturne akcije, Maksim Gorki o osnovi literature in drugi. Politichen pregled, socialna politika, vesti in beleške so pestre.

Predavanje Miljenka Vidovića »Život u politici, Politika u životu«. Stane 5 Din. Naroča se pri biblioteki »Uzgojitelj«, Sarajevo, Kralja Aleksandra ulica broj 53.

Snaga, septembrski zvezek prinaša članek Bogdana Krekića »Okrog obnove delavskega političnega pokreta«, ki je zelo aktualen in poučen. Nadalje ima prispevke Dragiša Djurić, Milica Topalović in drugi. Politichen, kulturni in gospodarski pregled je pester.

Ujedinjeni sindikati, zvezek september, oktober prinaša zelo poučne razprave. Članek: »Dve milijardi deficita« smo ponatisnili v zadnji številki, v današnji prinašamo članek »Jedinstven front«, ki ga je treba z mislijo prečitati.

Knjižni horizonti, 10—12 zvezek, je bogat in pester, tako rekoč cela knjiga. Priporočamo.

V današnji številki »Delavca« je priložena brošura o zdravilnem »HERSAN«-čaju, na katero opozarjamo

„TRIGLAV“
JOSIP OLUP, Ljubljana, Stari trg 2,
Pod Trantó 1 in Kolodvorska 8.

V zalogi ima vedno hlačvine, klobuke, čepice, tkanine, šifone itd.
Obleke in perilo se izgotavlja tudi po meri po najnižjih cenah in po najnovejši fazoni.
Moje geslo je: Dobro blago, najboljša izdelava, nizke cene!

ADRIA

PRAŠEK JE BOLJŠI!